

Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs

Cultuuruitingen spelen een belangrijke rol in de samenleving en in het leven van mensen. Cultuur vertegenwoordigt daarbij zowel een maatschappelijke, een artistieke als een economische waarde.

Het onderwijs heeft een brede vormende opdracht en drie belangrijke functies: het draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen, het zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en het rust kinderen toe voor deelname aan de maatschappij. Van deze brede vormende opdracht is de ontwikkeling van creativiteit en van historisch besef een wezenlijk onderdeel. Deze opdracht is neergelegd in de kerndoelen “Kunstzinnige oriëntatie”. Deze oriëntatie heeft betrekking op kunstzinnige en culturele aspecten van de leefwereld van kinderen. Er zijn veel verbindingen met andere leergebieden mogelijk. De invulling van het leergebied Kunstzinnige oriëntatie wordt ook wel “cultuuronderwijs” genoemd.

Cultuuronderwijs¹ geeft leerlingen kennis mee over kunst en erfgoed en leert hen hun creatieve vaardigheden te ontwikkelen. Het stimuleert leerlingen om te reflecteren op hun omgeving en op hun eigen gedrag. Het cultuuronderwijs levert ook een bijdrage aan de ontwikkeling van communicatieve, cognitieve en sociale vaardigheden en aan de motorische ontwikkeling van leerlingen. Van deze brede vormingsaspecten profiteren ook het taal- en rekenonderwijs. Het cultuuronderwijs is daarmee niet alleen van betekenis voor de brede opdracht van het onderwijs, maar ook voor het goed leren lezen, schrijven en rekenen. Bovendien biedt cultuuronderwijs kansen voor innovatief onderwijs.

Dit alles is goed voor de individuele ontplooiing van de leerling, maar ook voor de samenleving als geheel. De ontwikkeling van creatieve vaardigheden is immers van toenemend belang als aanjager van de kenniseconomie. De persoonlijke ontwikkeling en brede toerusting voor deelname aan de maatschappij zijn belangrijke bouwstenen voor een solide samenleving.

Om al die redenen willen wij dat alle kinderen en jongeren, ongeacht hun achtergrond of beperking, goed cultuuronderwijs krijgen. Net als bij andere leergebieden is het van belang dat het cultuuronderwijs is ingebed in de onderwijsvisie van scholen. Dit vertaalt zich in de kwaliteit van het onderwijsaanbod, de deskundigheid van leraren en de samenwerking met de culturele omgeving. Uit evaluatie van het cultuuronderwijs blijkt welke bijdrage geleverd wordt aan de ontwikkeling van leerlingen.

Het cultuuronderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen en hun scholen, culturele instellingen en overheden². Landelijke,

¹ Onder cultuuronderwijs wordt al het formele funderend onderwijs over en aan de hand van kunst en erfgoed verstaan. Het betreft in het primair onderwijs in ieder geval het leergebied Kunstzinnige oriëntatie. In het voortgezet onderwijs betreft het in ieder geval het leergebied Kunst en Cultuur in de onderbouw, het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming en de kunstvakken in de bovenbouw van vmbo, havo en vwo.

² De rolverdeling tussen de drie overheidslagen is vastgelegd in het *Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur 2013-2016* van 21 mei 2012.

regionale en lokale ontwikkelingen hebben grote invloed op elkaar. Dat maakt het belangrijk om vanuit een gedeeld kader te werken.

Ambitie

Goed cultuuronderwijs vergt een lange adem en commitment van alle betrokken actoren. We willen daarom met dit bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs onze inspanningen voor een langere periode vastleggen, zowel financieel als inhoudelijk. We bouwen daarbij voort op het programma *Cultuureducatie met kwaliteit*, dat in 2012 van start ging. Dit programma is erop gericht om de kwaliteit van het cultuuronderwijs in het primair onderwijs³ te benoemen, in beeld te brengen en zeker te stellen⁴. We voorzien het programma van een “stip op de horizon” (goed cultuuronderwijs voor iedereen) en expliciteren de gedeelde verantwoordelijkheid van onderwijs en cultuur hiervoor.

Het bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs vormt de paraplu waaronder schoolbesturen en hun scholen, culturele instellingen en gemeenten lokale overeenkomsten Cultuur en Onderwijs kunnen sluiten, te beginnen in het primair onderwijs. Bij deze lokale overeenkomsten kunnen ook het kunstvakonderwijs en de pabo's worden betrokken.

In aanvulling hierop willen we ook ten aanzien van het voortgezet onderwijs stabiele randvoorwaarden voor goed cultuuronderwijs realiseren, zowel wat betreft de opdracht aan het onderwijs als de ondersteuning hierbij.

Afspraken 2013-2023

Wij spreken de intentie uit dat we het belang dat wij hechten aan goed cultuuronderwijs tot uiting laten komen in een duurzame inhoudelijke en financiële inzet. Daarbij staat de gedeelde verantwoordelijkheid centraal. OCW, de PO-Raad en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen zullen, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid, bevorderen dat zo veel mogelijk lokale overeenkomsten Cultuur en Onderwijs worden gesloten tussen schoolbesturen en hun scholen, culturele instellingen en gemeenten. Concreet betekent dit dat:

- gemeenten die dit bestuurlijk kader ondertekenen in de lokale overeenkomsten Cultuur en Onderwijs duurzame en concrete afspraken opnemen over tijd, ruimte en middelen en dat deze afspraken, waar mogelijk, zullen aansluiten bij de Lokale Educatieve Agenda (LEA);

³ Onder primair onderwijs worden hier zowel het basisonderwijs als het speciaal onderwijs verstaan.

⁴ Het programma kwam mede tot stand op advies van de Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur *Leren, creëren, inspireren!* (2012). Binnen het programma neemt de ontwikkeling van een leerlijn cultuureducatie door de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) een belangrijke plek in. Deze leerlijn is naar verwachting begin 2014 gereed en biedt een richtinggevende uitwerking van het leergebied Kunstzinnige oriëntatie in het primair onderwijs. Daarbij komen ook de relaties met andere vak- en vormingsgebieden, zoals Oriëntatie op jezelf en de wereld, burgerschap, het kunstzinnig gebruik van nieuwe media en literair lezen aan de orde.

- provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen zullen bevorderen⁵ dat in zoveel mogelijk kleinere gemeenten en/of regio's overeenkomsten Cultuur en Onderwijs tot stand komen;
- de PO-Raad zijn leden oproept om partner te zijn in de lokale overeenkomsten Cultuur en Onderwijs;
- OCW een communicatiecampagne start die erop gericht is om schoolbesturen te informeren en enthousiasmeren;
- OCW met de Onderwijsinspectie afspreekt dat in 2015 een rapportage over cultuuronderwijs in het primair onderwijs zal worden opgesteld;
- de PO-Raad samen met OCW beziet hoe de professionele ontwikkeling van leraren op het terrein van het cultuuronderwijs gestimuleerd kan worden;
- OCW de ontwikkelingen ten aanzien van het cultuuronderwijs binnen zowel scholen als culturele instellingen zal monitoren en hierbij aandacht zal besteden aan: de inbedding van het cultuuronderwijs in de visies van scholen en culturele instellingen, het onderwijsaanbod en het culturele aanbod, de deskundigheid van leraren en educatief medewerkers, de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen en evaluatie van het cultuuronderwijs⁶;
- OCW en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen afspraken zullen (blijven) maken met culturele instellingen die van hen subsidie ontvangen over hun inzet ten behoeve van het cultuuronderwijs;
- OCW het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Landelijk Kennisinstituut voor Cultuureducatie en Amateurkunst opdracht geeft de uitvoering van dit bestuurlijk kader, in overleg met de ondertekenaars, op landelijk niveau te ondersteunen.

Ten aanzien van het voortgezet onderwijs:

- CKV in de bovenbouw van havo en vwo blijft gehandhaafd en krijgt een kwaliteitsimpuls;
- De Cultuurkaart wordt behouden⁷.

Voorts zullen:

- OCW en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen zich inspannen om, mede op basis van de lokale overeenkomsten, verbindingen te leggen met relevante beleidsterreinen en beleidsmaatregelen;
- OCW, de PO-Raad en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen kennis en ervaring delen over het versterken van de kwaliteit van de culturele activiteiten binnen brede scholen⁸ en integrale kindcentra door het aanbieden van deze activiteiten in één pedagogische lijn met het reguliere onderwijsaanbod;

⁵ Bijvoorbeeld via steunfuncties kunstzinnige vorming of via afspraken over gebiedsgericht cultuurbeleid.

⁶ Hierbij zullen ook de uitkomsten van de reeds bestaande monitor over de inzet van de middelen voor cultuuronderwijs binnen de Prestatiebox primair onderwijs worden betrokken.

⁷ OCW reserveert hier voor een periode van tien jaar middelen voor. Daarmee is voor alle leerlingen een basisbedrag van vijf euro per jaar beschikbaar. Scholen moeten zelf een bijdrage van maximaal tien euro per jaar leveren. Scholen die dit doen hoeven geen vergoeding meer te betalen voor de Cultuurkaart zelf.

⁸ Onder meer via de impuls combinatiefuncties.

- OCW en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen – waar relevant - over majeure wijzigingen in het beleid met elkaar in overleg treden;
- OCW, de PO-Raad en de gemeenten en provincies die dit bestuurlijk kader ondertekenen minimaal één keer per jaar een overleg houden gericht op kennisdeling en uitwisseling⁹.

⁹ Om het aantal overlegmomenten te beperken zou hierbij kunnen worden aangesloten bij één van de halfjaarlijkse conferenties van het Fonds voor Cultuurparticipatie.